

Behandelrichtlijn COPD

+ Diagnostiek

Anamnese

Overweeg COPD bij (ex-)rokers > 40 jaar met klachten van hoesten, slijm opgeven of geleidelijk toenemende dyspneu. Vraag:

- Geboortegewicht en vroeggeboorte (risicofactoren)
- Blootgesteld aan stof, dampen, rook (thuis/werk, bijv. stallen, mijnen, koken op hout)
- Werk gerelateerde klachten en vrijetijdsbesteding.
- Invloed van de klachten op functioneren.
  - Allergieën.
  - Cardiovasculaire voorgeschiedenis.
  - Medicatiegebruik.

+ Regionale afspraken

HWF kijkt af van NHG standaard op onderstaande punten:

- De longarts is hoofdbehandelaar bij patiënten met aanhoudend verhoogde ziektelast.
- De longarts is het 1e aanspreekpunt <48 uur na longaanval als degene op de SEH is gezien of opgenomen.

Aanvullend onderzoek

- Bepaal FVC, FEV1, FEV1/FVC- ratio, flowvolumecurve vóór en na bronchusverwijding. Herhaal na 4-6 weken.
- Bij twijfel tussen HF en COPD: overweeg ECG en BNP/NT-proBNP.
- Bij discrepantie tussen klachten en spirometrie: X-thorax.
- Bij een mogelijke restrictieve afwijking, consulteer de kaderhuisarts via Boards.

Evaluatie

Stel de diagnose COPD bij:

- leeftijd >40 jaar én
- Dyspneu en/of hoesten (eventueel met slijm) én
- Relevante rook- of expositiegeschiedenis én
- FEV1/FVC-ratio met een Z-score <-1,64 na bronchusverwijding, bevestigd in 2 metingen met een interval > 4-6 weken.

Bij twijfel geeft klinisch beeld de doorslag.

Dubbeldiagnose (ACO)

Dubbeldiagnose COPD + astma: het longfunctieonderzoek en anamnese wijzen op combinatie. Er is dan sprake van overlap (ACO).

- Maak twee episodes aan: R95 (COPD) en R96 (astma).
- Noteer gegevens bij voorkeur in episode R96 en laat R95 leeg.
- Behandel primair op basis van de meest dominante aandoening.

Reden spoedverwijzing

Ernstige longaanval (0229 - 257 257)

Beoordeling Z-score met ROER

- Restrictie: als FVC z-score < - 1,64
- Obstructie: als FEV1/FVC z-score < - 1.64
- Ernst obstructie: volgens GOLD indeling
- Reversibiliteit: als FEV1 na verwijding toeneemt met $\geq 12\%$ en ≥ 200 ml

Lichamelijk onderzoek

- Let op dyspneu, ademhalingsfrequentie, cyanose, gebruik hulpademhalingspijpen, stand van thorax, oedeem benen.
- Ausculteer hart en longen; let op een verlengd expirium, expiratoir piepen en crepiteren, hartritme en souffles. Ausculteer bij vervolgonderzoek alleen bij dyspneuklachten.
- Bij ernstige dyspneu, meet saturatie, bloeddruk, ademhalings- en hartfrequentie.
- Meet gewicht en lengte, bereken de BMI en beoordeel op ongewenst gewichtsverlies.

Ziektelast			subdomein	afwijkend indien
	lichte ziektelast	verhoogde ziektelast	klachten, hinder, beperkingen	MRC ≥ 3 of CCQ ≥ 2
			longaanvallen	≥ 2 longaanvallen per jaar behandeld met orale corticosteroïden of ≥ 1 ziekenhuisopnamen wegens COPD
	geen subdomein afwijkend	≥ 1 subdomein afwijkend	voedingstoestand	ongewenst gewichtsverlies >5% per maand of >10% per 6 maanden of verminderende voedingstoestand (BMI < 21) zonder andere verklaring
			longfunctie (laatste spirometrie-uitslag)	FEV1 na bronchusverwijding < 50% van voorspeld of < 1,5 l absoluut of progressief longfunctieverlies (bijvoorbeeld daling FEV1 > 150 ml per jaar gedurende ≥ 3 jaar (≥ 3 metingen)

Algemene vragen?

Zorgcoördinatoren Huisartsenorganisatie West-Friesland (HWF)

✉ zorgcoordinator@hwf.nl

☎ 0229 219 401

Behandeldoelen: verbeteren van de prognose door begeleiding bij stoppen met roken en verminderen ziektebelasting.

Niet-medicamenteuze behandeling

- Geef advies/begeleiding bij stoppen met roken.
- Overweeg verwijzing naar een fysiotherapeut, met name bij CCQ-score ≥ 2 .
- Overweeg bij onder- en overgewicht verwijzing naar een diëtist via het DiëtistiekBoard.
- Bespreek het belang van een gezonde leefstijl (zie de Zorgmodules leefstijl).

Medicamenteuze behandeling

Raadpleeg het formulier COPD-Astma op HWF website.

- Stem af met de apotheek wie inhalatie-instructie (www.inhalatorgebruik.nl) geeft en herhaal instructie bij elke nieuwe behandelstap of bij toename van klachten.
- Adviseer jaarlijks influenzavaccinatie.
- Bij ≥ 3 maanden orale corticosteroïden; overweeg medicatie fractuurpreventie en maagbescherming.

Spirometrie (stabiele fase)

ziektebelasting	niet- of ex-roker	roker
lichte ziektebelasting	geen spirometrie	1x per 3 jaar
verhoogde ziektebelasting	1x per 3 jaar	jaarlijks

Instrueer patiënt op dag van spirometrie eigen medicatie op gebruikelijke manier in te nemen. Zie voor Formulier inhalatiemedicatie COPD

Controles POH

Evalueer de 4 subdomeinen, rookgedrag, medicatiegebruik, effect van niet-medicamenteuze behandeling en stel zo nodig bij.

- Jaarlijkse controle: BMI en bloeddruk.
- Controle ziektebelasting: jaarlijks bij lichte, 2-jaarlijks bij verhoogde ziektebelasting.
- Herhaal inhalatie-instructie en controleer therapietrouw.
- Bespreek de psychosociale gevolgen.
- Elke 5 jaar: cardiovasculaire risicoschatting, behandel volgens de NHG-standaard CVRM indien nodig.

Na een doorgemaakte longaanval

Bespreek na 2 weken de mogelijkheid tot zelfmanagement (REDUX/Individueel zorgplan), eventueel met eHealth/telemonitoring. Beschrijf in het actieplan tenminste:

- Hoe een longaanval te (h)erkennen.
- Wanneer en met wie contact op te nemen.
- Wanneer en hoelang zelfstandig medicatie te verhogen.
- Eventueel: wanneer zelf te starten met prednisonol.

Gold-classificatie

≥ 2 longaanvallen of ≥ 1 longaanval met ziekenhuisopname

Group E

LABA + LAMA

consider LABA + LAMA + ICS if blood eos ≥ 300

0 of 1 longaanvallen (zonder ziekenhuisopname)

Group A

A bronchodilator

mMRC 0-1, CAT < 10

Group B

LABA + LAMA

mMRC ≥ 2 , CAT ≥ 10

Longaanval

Stel de diagnose 'longaanval bij COPD' bij acute verslechtering met toename van dyspnoe en hoesten, al dan niet met slijm opgeven, die groter is dan normale dag-tot-dag variabiliteit. Maak onderscheid tussen ernstige of minder ernstige longaanval.

Ernstige longaanval (bij ABCDE-stabiele patiënt):

Er is sprake van een ernstige longaanval bij ≥ 1 van de volgende criteria:

- (Toename van) dyspneu in rust, moeite met uitspreken van een hele zin, niet plat kunnen liggen.
- Sterk toegenomen ademarbeid, dit uit zich in een hoge ademfrequentie of gebruik van hulpademhalingspijpen.
- Versnelde hartslag > 100 /minuut.
- Saturatie $< 94\%$.

Minder ernstige longaanval

Bij minder ernstige longaanval is er duidelijk toegenomen dyspneu maar ontbreken criteria voor een ernstige longaanval.

Consultatie en verwijzing

Consulteer

- Kaderhuisarts COPD: via het ConsultatieBoard.
- Longarts:
- Longverpleegkundigen Dijklander ziekenhuis
- Longverpleegkundigen Omring thuiszorg/wijkverpleging
- Kwaliteitsbeleid en organisatorische vragen: zorgcoördinator via zorgcoordinator@hwf.nl.

Verwijzing longarts via Zorgdomein

- Bij twijfel tussen COPD en HF.
- Differentiaal diagnostische problematiek (bij vermoeden van maligniteit, longziekten-/ aandoeningen).
- FEV1 $> 50\%$ van voorspelde waarde en saturatie in rust $< 90\%$.
- Verminderde voedingstoestand/ongewenst gewichtsverlies COPD.
- Complexe comorbiditeit of ernstige problemen op meerdere subdomeinen.
- Longonderzoek/Spirometrie (diagnostisch) als dit niet in eigen praktijk gedaan kan worden.